

PRILOG I. — OPĆI UVJETI**SADRŽAJ**

PRILOG I. — OPĆI UVJETI.....	1
SADRŽAJ	1
DIO A – PRAVNE I ADMINISTRATIVNE ODREDBE.....	5
Članak II.1. — Definicije.....	5
Članak II.2. – Opće obveze i uloge korisnika	6
II.2.1. Opće obveze i uloge korisnika	6
II.2.2. Opće obveze i uloga svakog korisnika	6
II.2.3. Opće obveze i uloga koordinatora.....	7
Članak II.3. – Komunikacija između stranaka	8
II.3.2. Datum komunikacije	8
Članak II.4 . – Odgovornost za štetu.....	8
Članak II.5. – Sukob interesa	8
Članak II.6. – Povjerljivost	9
Članak II.7. – Obrada osobnih podataka.....	9
II.7.1. Obrada osobnih podataka koju provodi Komisija.....	9
II.7.2. Obrada osobnih podataka koju provode korisnici.....	9
Članak II.8. – Vidljivost financiranja Unije.....	10
II.8.1. Informacije o financiranju Unije i upotreba simbola Europske unije.....	10
II.8.2. Izjave o isključenju odgovornosti Komisije.....	10
Članak II.9. – Postojeća prava i pravo vlasništva i korištenja rezultata (uključujući prava intelektualnog i industrijskog vlasništva).....	11
II.9.1. Vlasništvo korisnika nad rezultatima	11
II.9.2. Postojeća prava.....	11

II.9.3. Unijino Pravo Unije korištenja rezultata i postojećih prava.....	11
Članak II.10. – Dodjela ugovora potrebnih za provedbu djelovanja	12
Članak II.11. – Podugovaranje zadataka koji su dio djelovanja	13
Članak II.12. – Financijska potpora trećim osobama.....	13
Članak II.13. – Izmjene sporazuma.....	14
Članak II.14 – Ustupanje potraživanja plaćanja trećim osobama	15
Članak II.15. – Viša sila	15
Članak II.16. – Suspenzija provedbe djelovanja	15
II.16.1. Suspenzija provedbe od strane korisnikâ	15
II.16.2. Suspenzija provedbe od strane Komisije.....	16
II.16.3. Učinci suspenzije.....	17
Članak II.17. – Otkaz sporazuma	17
II.17.1. Otkaz Sporazuma od strane koordinatora	17
II.17.2. Otkaz sudjelovanja jednog ili više korisnika od strane koordinatora.....	18
II.17.3. Otkaz Sporazuma ili sudjelovanja jednog ili više korisnika od strane Komisije.....	18
II.17.4. Učinci otkaza.....	20
Članak II.18. – Mjerodavno pravo, rješavanje sporova i izvršive odluke.....	21
DIO B – FINANCIJSKE ODREDBE.....	23
Članak II.19. – Prihvatljivi troškovi.....	23
II.19.1. Uvjeti prihvatljivosti troškova.....	23
II.19.2. Prihvatljivi izravni troškovi.....	23
II.19.3. Prihvatljivi neizravni troškovi	24
II.19.4. Neprihvatljivi troškovi	25
Članak II.20. – Utvrđivanje i provjera prijavljenih iznosa.....	25
II.20.1. Prijavljivanje troškova i doprinosa	25

II.20.2. Evidencija i druga dokumentacija za dokazivanje prijavljenih troškova i doprinosa	26
II.20.3. Uvjeti za utvrđivanje sukladnosti prakse troškovnog računovodstva.	27
Članak II.21. – Prihvatljivost troškova subjekata povezanih s korisnicima.....	27
Članak II.22. – Preraspodjela proračunskih sredstava	28
Članak II.23. – Neispunjavanje obveza izvještavanja.....	28
Članak II.24. – Suspenzija plaćanja i rok plaćanja	28
II.24.1. Suspenzija plaćanja.....	28
II.24.2. Suspenzija roka plaćanja	30
Članak II.25. – Izračun konačnog iznosa bespovratnih sredstava.....	30
II.25.1. Korak 1. – primjena stope nadoknade na prihvatljive troškove te zbrajanje jediničnih paušalnih i jednokratnih doprinosa.....	31
II.25.2. Korak 2. – ograničenje na <i>najveći iznos bespovratnih sredstava</i>	31
II.25.3. Korak 3. – smanjenje zbog pravila o zabrani stvaranja dobiti	31
II.25.4. Korak 4.. – smanjenje zbog nepravilne provedbe ili povrede drugih obveza.	32
Članak II.26. – Povrat sredstava.....	33
II.26.1. Povrat sredstava u trenutku plaćanja preostalog iznosa	33
II.26.2. Povrat sredstava nakon plaćanja preostalog iznosa.....	33
II.26.3. Postupak povrata sredstava	33
II.26.4 Zatezne kamate.....	34
II.26.5 Bankovne naknade	34
Članak II.27. – Provjere, revizije i ocjene.....	34
II.27.1 Tehničke i financijske provjere, revizije, privremene i konačne ocjene	34
II.27.2. Obveza čuvanja dokumenata	35
II.27.3. Obveza pružanja informacija.....	35
II.27.4 Posjeti na licu mjesta.....	35

II.27.5 Kontradiktorni revizijski postupak.....	36
II.27.6 Učinci nalaza revizije	36
II.27.7. Ispravak sistemskih ili opetovanih pogreški, nepravilnosti, prijevarena ili povreda obveza	36
II.27.8. Provjere i inspekcije koje provodi OLAF	38
II.27.9. Provjere i revizije koje provodi Europski revizorski sud.....	38

DIO A – PRAVNE I ADMINISTRATIVNE ODREDBE

ČLANAK II.1. — DEFINICIJE

Za potrebe Sporazuma primjenjuju se sljedeće definicije:

„djelovanje”: skup aktivnosti ili projekt za koji se dodjeljuju bespovratna sredstva, koji korisnici provode kako je opisano u Prilogu II.

„povjerljiva informacija ili dokument”: bilo koja informacija ili dokument koje je jedna stranka primila od druge ili kojima je bilo koja od stranaka pristupila u kontekstu provedbe Sporazuma, a koje je bilo koja od stranaka pisanim putem odredila kao povjerljive. Informacije koje su javno dostupne ne smatraju se povjerljivima.

„sukob interesa”: situacija u kojoj je ugrožena nepristrana i objektivna provedba Sporazuma od strane korisnika zbog obiteljskih ili emocionalnih razloga, političke ili nacionalne pripadnosti, ekonomskog interesa ili bilo kojeg drugog zajedničkog interesa koji korisnik dijeli s Komisijom ili bilo kojom trećom osobom u vezi s predmetom Sporazuma.

„izravni troškovi”: posebni troškovi koji su izravno povezani s provedbom djelovanja i stoga mu se mogu izravno pripisati. U te troškove ne smiju biti uključeni nikakvi neizravni troškovi;

„viša sila”: svaka nepredvidiva, izvanredna situacija ili događaj koji je izvan kontrole stranaka zbog kojih bilo koja od stranaka ne može ispuniti svoje obveze iz Sporazuma, pri čemu se ta situacija ili događaj ne smiju biti posljedica greške ili nemara stranaka ili podizvoditeljâ, povezanih subjekata ili trećih osoba kojima je dodijeljena financijska potpora, te se mora pokazati da ih nije bilo moguće izbjeći unatoč dužnoj pažnji. Sljedeće situacije ne mogu se smatrati *višom silom*: radni sporovi, štrajkovi, financijske poteškoće ili neizvršenje usluge, greške na opremi ili materijalu ili kašnjenja u njihovoj raspoloživosti, osim ako su izravna posljedica relevantnog slučaja *više sile*;

„službena obavijest”: oblik pisane komunikacije između stranaka poštom ili e-poštom;

„prijevara”: svaki namjerni čin ili propust koji utječe na financijske interese Unije i povezan je s upotrebom ili davanjem lažnih, netočnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata ili s neotkrivanjem informacija čime se krši određena obveza;

„rok provedbe”: rok provedbe aktivnosti koje su dio djelovanja, kako je naveden u članku I.2.2.;

„neizravni troškovi”: troškovi koji nisu posebni troškovi koji su izravno povezani s provedbom djelovanja i stoga mu se ne mogu izravno pripisati. U te troškove ne smiju biti uključeni nikakvi troškovi koji se mogu utvrditi ili prijaviti kao prihvatljivi izravni troškovi;

„nepravilnost”: svaka povreda odredbe prava Unije koja je posljedica nekog čina ili propusta korisnika koja šteti ili bi mogla naštetiti proračunu Unije;

„najveći iznos bespovratnih sredstava”: najveći iznos doprinosa EU-a za djelovanje kako je utvrđen u članku I.3.1;

„postojeći materijal”: bilo koji materijal, dokument, tehnologija ili znanje i iskustvo koji su postojali prije nego što ih je korisnik upotrijebio za proizvodnju rezultata tijekom provedbe djelovanja;

„postojeće pravo”: svako pravo industrijskog ili intelektualnog vlasništva na postojećem materijalu; može se sastojati od prava vlasništva, licencijskog prava i/ili prava korištenja koje pripada korisniku ili bilo kojoj drugoj trećoj osobi;

„povezana osoba”: svaka osoba koja ima ovlasti zastupati korisnika ili donositi odluke u njegovo ime;

„datum početka”: datum kada počinje provedba djelovanja kako je utvrđen u članku I.2.2.;

„podugovor” ugovor o nabavi u smislu članka II.10. u okviru kojeg treća osoba izvršava zadatke koji su dio djelovanja opisanog u Prilogu II.;

„znatna pogreška”: svaka povreda odredbe sporazuma koja je posljedica nekog čina ili propusta i koja uzrokuje ili bi mogla uzrokovati gubitak za proračun Unije.

ČLANAK II.2. – OPĆE OBVEZE I ULOGE KORISNIKA

II.2.1. Opće obveze i uloge korisnika

Korisnici:

- (a) solidarno odgovaraju za provedbu *djelovanja* u skladu sa Sporazumom. Ako korisnik ne provede svoj dio *djelovanja*, za provedbu njegova dijela postaju odgovorni drugi korisnici (pri čemu se ne povećava *najveći iznos bespovratnih sredstava*);
- (b) odgovorni su za zajedničko ili pojedinačno ispunjavanje svih svojih zakonskih obveza u skladu s mjerodavnim pravom EU-a te međunarodnim i nacionalnim pravom;
- (c) moraju uspostaviti odgovarajuće interne mehanizme kako bi osigurali pravilnu provedbu *djelovanja*. Ti mehanizmi moraju biti u skladu s uvjetima Sporazuma. Ako su predviđeni u Posebnim uvjetima, ti mehanizmi moraju biti u obliku unutarnjeg sporazuma o suradnji među korisnicima.

II.2.2. Opće obveze i uloga svakog korisnika

Svaki korisnik mora:

- (a) odmah obavijestiti koordinatora o svim događajima i okolnostima s kojima je upoznat koje bi mogle utjecati na provedbu *djelovanja* ili je odgoditi;
- (b) odmah obavijestiti koordinatora:
 - i. o svakoj promjeni svoje pravne, financijske, tehničke, organizacijske ili vlasničke situacije te o svakoj promjeni svojeg naziva, adrese ili pravnog zastupnika;
 - ii. o svakoj promjeni pravne, financijske, tehničke, organizacijske ili vlasničke situacije svojih povezanih subjekata te o svakoj promjeni njihova naziva, adrese ili pravnog zastupnika;

- (c) koordinatoru pravodobno dostaviti:
 - i. podatke potrebne za sastavljanje izvješća, financijskih izvještaja i ostalih dokumenata predviđenih u Sporazumu;
 - ii. sve dokumente potrebne za provođenje revizija, provjera ili ocjena predviđenih u članku II.27.;
 - iii. sve ostale informacije koje treba dostaviti Komisiji u okviru Sporazuma, osim ako je Sporazumom utvrđeno da te informacije Komisiji mora izravno dostaviti korisnik.

II.2.3. Opće obveze i uloga koordinatora

Koordinator mora:

- (a) pratiti provedbu *djelovanja* kako bi osigurao njegovu provedbu u skladu s uvjetima Sporazuma;
- (b) posredovati u svakoj komunikaciji između korisnika i Komisije, osim ako je Sporazumom utvrđeno drukčije. Koordinator osobito mora:
 - i. odmah obavijestiti Komisiju:
 - o svakoj promjeni naziva, adrese i pravnog zastupnika bilo kojeg korisnika ili njegovih povezanih subjekata,
 - o svakoj promjeni pravne, financijske, tehničke, organizacijske ili vlasničke situacije bilo kojeg korisnika ili njegovih povezanih subjekata,
 - o svim događajima i okolnostima s kojima je upoznat koje bi mogle utjecati na provedbu *djelovanja* ili je odgoditi;
 - ii. preuzeti obvezu dostave Komisiji svih dokumenata i informacija utvrđenih Sporazumom, osim ako je u samom Sporazumu predviđeno drukčije. Ako se traže informacije drugih korisnika, koordinator je odgovoran pribaviti i provjeriti te informacije prije nego što ih proslijedi Komisiji;
- (c) poduzeti odgovarajuće mjere za davanje financijskih jamstava utvrđenih Sporazumom;
- (d) sastaviti zahtjeve za plaćanje u skladu sa Sporazumom;
- (e) ako je određen kao jedini primatelj plaćanja u ime svih korisnika, mora osigurati da se sva potrebna plaćanja ostalim korisnicima izvršavaju bez neopravdane odgode;
- (f) preuzeti obvezu dostave svih dokumenata potrebnih za provođenje provjera i revizija pokrenutih prije plaćanja preostalog iznosa te dokumenata potrebnih za ocjenu u skladu s člankom II.27.

Koordinator ne smije prenijeti nijedan dio svojih zadataka na druge korisnike ili druge stranke.

ČLANAK II.3. – KOMUNIKACIJA IZMEĐU STRANAKA

II.3.1. Oblik i načini komunikacije

Svaka komunikacija u vezi sa Sporazumom ili njegovom provedbom:

- (a) mora se odvijati u pisanom (papirnatom ili elektroničkom) obliku;
- (b) mora sadržavati broj Sporazuma; i
- (c) biti upućena na adrese iz članka I.6.

Ako stranka u razumnom roku zatraži pisanu potvrdu elektroničkog pismena, pošiljatelj mora što prije dostaviti izvornu potpisanu papirnatu verziju pismena.

II.3.2. Datum komunikacije

Smatra se da je komunikacija izvršena na dan kada stranka primateljica primi pismeno, osim ako je u Sporazumu utvrđeno da se komunikacija smatra izvršenom na dan slanja pismena.

Smatra se da je stranka primateljica primila e-poštu na dan njezina slanja, pod uvjetom da je poslana na adresu e-pošte navedenu u članku I.6. Stranka pošiljateljica mora biti u mogućnosti predložiti dokaz o datumu slanja poruke. Ako stranka pošiljateljica primi obavijest da pismeno nije dostavljeno, mora poduzeti sve kako bi osigurala da druga stranka primi pismeno e-poštom ili poštom. U tom se slučaju ne smatra da stranka pošiljateljica krši svoju obvezu slanja pismena u utvrđenom roku.

Smatra se da je Komisija primila pismeno poslano poštom ili kurirskom službom na dan njegova evidentiranja u službi navedenoj u članku I.6.2.

Smatra se da je stranka primateljica primila *službenu obavijest* na dan primitka naveden u dokazu o dostavi imenovanom primatelju koji je izdan stranci pošiljateljici.

ČLANAK II.4. – ODGOVORNOST ZA ŠTETU

II.4.1. Komisija se ne može smatrati odgovornom za štetu koju je uzrokovao ili pretrpio korisnik, uključujući štetu uzrokovanu trećim osobama tijekom ili kao posljedica provedbe *djelovanja*.

II.4.2. Korisnici moraju nadoknaditi Komisiji svaku štetu koju ona pretrpi kao posljedicu provedbe *djelovanja* ili zato što *djelovanje* nije u cijelosti provedeno u skladu sa Sporazumom, osim u slučaju *više sile*.

ČLANAK II.5. – SUKOB INTERESA

II.5.1. Korisnici moraju poduzeti sve potrebne mjere kako bi spriječili *sukob interesa*.

II.5.2. Korisnici moraju bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svakoj situaciji koja čini *sukob interesa* ili bi do njega mogla dovesti. Korisnici moraju odmah poduzeti sve potrebne mjere za ispravljanje situacije.

Komisija može provjeriti jesu li poduzete mjere prikladne i od korisnika može zatražiti da do određenog roka poduzme dodatne mjere.

ČLANAK II.6. – POVJERLJIVOST

II.6.1. Stranke moraju čuvati tajnost *povjerljivih informacija i dokumenata* tijekom provedbe *djelovanja* i pet godina nakon plaćanja preostalog iznosa.

II.6.2. Stranke smiju koristiti *povjerljive informacije ili dokumente* za druge potrebe osim za ispunjavanje svojih obveza iz Sporazuma samo uz prethodnu pisanu suglasnost druge stranke.

II.6.3. Obveze povjerljivosti ne primjenjuju se u sljedećim slučajevima:

- (a) ako stranka koja obznanjuje informacije pristane osloboditi stranku primateljicu tih obveza;
- (b) ako *povjerljive informacije ili dokumenti* postanu javni na način koji se ne smatra povredom obveze povjerljivosti;
- (c) ako je zakonom propisano da se *povjerljive informacije ili dokumenti* moraju obznaniti.

ČLANAK II.7. – OBRADA OSOBNIH PODATAKA

II.7.1. Obrada osobnih podataka koju provodi Komisija

Sve osobne podatke sadržane u Sporazumu Komisija mora obrađivati u skladu s Uredbom (EZ) br. 45/2001 te Uredbom (EU) 2016/679 od njezina stupanja na snagu u svibnju 2018.g.¹. Te podatke nadzornik podataka naveden u članku I.6.1. mora obrađivati isključivo u svrhu provedbe, upravljanja i praćenja Sporazuma ili zaštite financijskih interesa EU-a, uključujući u okviru provjera, revizija i istraga u skladu s člankom II.27.

Korisnici imaju pravo pristupiti svojim osobnim podacima i ispraviti ih. Sve upite u vezi s obradom svojih osobnih podataka korisnici moraju poslati nadzorniku podataka utvrđenom u članku I.6.1.

Korisnici se u svakom trenutku mogu obratiti Europskom nadzorniku za zaštitu podataka.

II.7.2. Obrada osobnih podataka koju provode korisnici

Korisnici moraju obrađivati osobne podatke iz Sporazuma u skladu s važećim zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom u području zaštite podataka (uključujući obveze traženja odobrenja ili obavješćivanja).

Korisnici svojem osoblju smiju odobriti pristup samo onim podacima koji su neophodni za provedbu, upravljanje ili praćenje Sporazuma.

¹ Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice i o slobodnom kretanju takvih podataka, Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti fizičkih osoba u vezi s obradom osobnih podataka i slobodnom kretanju takvih podataka i o stavljanju izvan snage Direktive 95/46 EZ.

Korisnici moraju poduzeti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere sigurnosti uzimajući u obzir rizike povezane s obradom i prirodu osobnih podataka. Cilj je tih mjera:

- (a) spriječiti da neovlaštene osobe dobiju pristup računalnim sustavima za obradu osobnih podataka, a posebno spriječiti:
 - i. neovlašteno čitanje, umnožavanje, mijenjanje ili uklanjanje nosača podataka;
 - ii. neovlaštenu unos podataka te neovlašteno obznanjivanje, izmjenu ili brisanje pohranjenih osobnih podataka;
 - iii. neovlaštenu uporabu sustavâ za obradu podataka s pomoću uređaja za prijenos podataka;
- (b) osigurati da ovlaštene osobe sustava za obradu podataka imaju pristup samo onim osobnim podacima na koje se odnosi njihovo pravo pristupa;
- (c) evidentirati koji su osobni podaci priopćeni, kada i kome;
- (d) osigurati da se osobni podaci koji se obrađuju u ime trećih osoba mogu obrađivati isključivo na način koji je propisala Komisija;
- (e) osigurati da se tijekom priopćavanja osobnih podataka i prijenosa nosača podataka ti podaci ne mogu čitati, kopirati ili brisati bez ovlaštenja;
- (f) oblikovati organizacijsku strukturu na način da ona zadovoljava zahtjeve u pogledu zaštite podataka.

ČLANAK II.8. – VIDLJIVOST FINANCIRANJA UNIJE

II.8.1. Informacije o financiranju Unije i upotreba simbola Europske unije

Ako Komisija ne zahtijeva ili se ne suglasi drukčije, u svakom pojedinačnom ili skupnom priopćenju ili objavi korisnika u vezi s *djelovanjem*, uključujući na konferencijama, seminarima ili u informativnim ili promidžbenim materijalima (poput brošura, letaka, plakata, prezentacija, u elektroničkom obliku itd.):

- (a) mora biti navedeno da su *djelovanju* dodijeljena financijska sredstva Unije; i
- (b) mora biti prikazan simbol Europske unije.

Ako se prikazuje zajedno s nekim drugim logotipom, simbol Europske unije mora biti istaknut na odgovarajući način.

Obveza prikazivanja simbola Europske unije ne daje korisnicima pravo isključive uporabe. Korisnici ne smiju prisvojiti simbol Europske unije ili sličan zaštitni znak ili logotip, registracijom ili na druge načine.

Za potrebe prvog, drugog i trećeg podstavka i pod uvjetima koji su u njima navedeni, korisnici smiju upotrebljavati simbol Europske unije bez prethodnog dopuštenja Komisije.

II.8.2. Izjave o isključenju odgovornosti Komisije

U svakom pojedinačnom ili skupnom priopćenju ili objavi korisnika u vezi s *djelovanjem*, u bilo kojem obliku i bilo kojim sredstvima, mora biti navedeno sljedeće:

- (a) da odražavaju isključivo stajalište autora; i
- (b) da Komisija nije odgovorna za uporabu informacija koje su u njima sadržane.

ČLANAK II.9. – POSTOJEĆA PRAVA I PRAVO VLASNIŠTVA I KORIŠTENJA REZULTATA (UKLJUČUJUĆI PRAVA INTELEKTUALNOG I INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA)

II.9.1. Vlasništvo korisnika nad rezultatima

Osim ako je u Sporazumu utvrđeno drukčije, korisnici zadržavaju vlasništvo nad rezultatima *djelovanja*, uključujući prava industrijskog i intelektualnog vlasništva, te vlasništvo nad izvješćima i drugim dokumentima koji se odnose na *djelovanje*.

II.9.2. Postojeća prava

Ako Komisija korisnicima pošalje pisani zahtjev u kojem navodi koje rezultate namjerava koristiti, korisnici moraju:

- (a) utvrditi popis svih *postojećih prava* sadržanih u rezultatima; i
- (b) taj popis dostaviti Komisiji najkasnije u trenutku dostave zahtjeva za plaćanje preostalog iznosa.

Korisnici moraju osigurati da oni ili njihovi povezani subjekti imaju sva prava uporabe *postojećih prava* tijekom provedbe Sporazuma.

II.9.3. Unijino Pravo Unije korištenja rezultata i postojećih prava

Korisnici Uniji odobravaju sljedeća prava korištenja rezultata *djelovanja*:

- (a) pravo uporabe za vlastite potrebe, a posebno pravo stavljanja rezultata na raspolaganje osobama koje rade za Komisiju, druge institucije, agencije i tijela Unije i institucije država članica te pravo umnožavanja i reproduciranja, u cijelosti ili djelomično, u neograničenom broju primjeraka;
- (b) pravo reproduciranja: pravo odobravanja izravnog ili neizravnog, privremenog ili trajnog reproduciranja rezultata bilo kojim sredstvima (mehaničkim, digitalnim ili drugim) i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili djelomično;
- (c) priopćavanje javnosti: isključivo pravo odobravanja svakog prikazivanja, izvođenja ili priopćavanja javnosti, žično ili bežično, uključujući stavljanje rezultata na raspolaganje javnosti na takav način da im svatko može pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sam odabere; to pravo obuhvaća i priopćavanje i emitiranje kabelskim putem ili satelitom;
- (d) distribucija: pravo odobravanja bilo kakvog oblika distribucije rezultata ili kopija rezultata javnosti;
- (e) prilagođavanje: pravo izmjene rezultata;
- (f) prijevod;
- (g) pravo na pohranjivanje i arhiviranje rezultata u skladu s pravilima o upravljanju dokumentima koja se primjenjuju na Komisiju, uključujući digitalizaciju ili promjenu formata radi čuvanja ili nove uporabe;

- (h) ako su rezultati dokumenti, pravo na odobravanje ponovne uporabe dokumenata u skladu s Odlukom Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije ako je ta Odluka primjenjiva i ako su dokumenti obuhvaćeni njezinim područjem primjene i nisu isključeni nijednom njezinom odredbom. Za potrebe ove odredbe, „ponovna uporaba” i „dokument” imaju značenje koje je definirano u toj Odluci.

Navedena prava korištenja mogu se preciznije utvrditi u Posebnim uvjetima.

U Posebnim uvjetima se mogu predvidjeti dodatna prava korištenja Unije.

Korisnici moraju osigurati da Unija ima pravo koristiti sva *postojeća prava* koja su uključena u rezultate *djelovanja*. *Postojeća prava* moraju se koristiti za iste potrebe i pod istim uvjetima koji su primjenjivi na prava korištenja rezultata *djelovanja*, osim ako je u Posebnim uvjetima utvrđeno drukčije.

U slučajevima kada Unija objavljuje rezultat, mora se umetnuti informacija o vlasniku autorskog prava. Informacija o autorskom pravu moga glasiti kako slijedi: „© – godina – ime vlasnika autorskih prava. Sva prava pridržana. Europskoj uniji izdana licencija pod određenim uvjetima.”

Ako korisnici Komisiji odobre pravo korištenja rezultata, to ne utječe na njezine obveze povjerljivosti iz članka II.6. ili obveze korisnika iz članka II.2.1.

ČLANAK II.10. – DODJELA UGOVORA POTREBNIH ZA PROVEDBU DJELOVANJA

II.10.1. Ako za provedbu *djelovanja* korisnici moraju nabavljati robu, radove ili usluge, ugovor moraju dodijeliti ponuditelju koji je ponudio najbolji omjer cijene i kvalitete ili, ako je primjereno, ponuditelju koji je ponudio najnižu cijenu. Pritom moraju izbjegavati svaki *sukob interesa*.

Korisnici moraju osigurati da Komisija, Europski revizorski sud i Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) mogu ostvarivati svoja prava iz članaka II.27. i prema izvoditeljima korisnika.

II.10.2. Korisnici koji su „javni naručitelji” u smislu Direktive 2014/24/EZ² ili „naručitelji” u smislu Direktive 2014/25/EZ³ moraju poštovati važeća nacionalna pravila o javnoj nabavi.

² Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ

³ Direktiva 2014/25/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ.

Korisnici moraju osigurati da se uvjeti koji se na njih primjenjuju u skladu s člancima II.4., II.5., II.6. i II.9. primjenjuju i na izvoditelje.

II.10.3. Korisnici ostaju isključivo odgovorni za provedbu *djelovanja* i poštovanje odredbi Sporazuma.

II.10.4. Ako korisnici prekrše svoje obveze iz članka II.10.1., troškovi povezani s predmetnim ugovorom smatraju se neprihvatljivima u skladu s člankom II.19.2. točkama (c), (d) i (e).

Ako korisnici prekrše svoje obveze iz članka II.10.2., iznos bespovratnih sredstava može se smanjiti u skladu s člankom II.25.4.

ČLANAK II.11. – PODUGOVARANJE ZADATAKA KOJI SU DIO DJELOVANJA

II.11.1. Korisnici mogu podugovarati zadatke koji su dio *djelovanja*. Ako to učine, moraju osigurati da pored uvjeta utvrđenih u članku II.10. budu ispunjeni i sljedeći uvjeti:

- (a) podugovaranjem nisu obuhvaćeni ključni zadaci *djelovanja*;
- (b) primjena podugovaranja opravdana je s obzirom na prirodu *djelovanja* i ono što je potrebno za njegovu provedbu;
- (c) predviđeni troškovi podugovaranja jasno su utvrđeni u predviđenom proračunu navedenom u Prilogu II.;
- (d) o svakoj primjeni podugovaranja koja nije predviđena u Prilogu II. koordinator je dostavio obavijest, a Komisija ju je odobrila. Komisija može dati odobrenje:

i. prije primjene podugovaranja ako korisnici zatraže izmjenu u skladu s člankom II.13.; ili

ii. nakon primjene podugovaranja ako je podugovaranje:

– posebno obrazloženo u privremenom ili završnom tehničkom izvješću iz članaka I.4.3. i I.4.4., i

– ne zahtijeva izmjene Sporazuma kojima bi se dovela u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili povrijedilo načelo jednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva;

- (e) korisnici su osigurali da se uvjeti propisani u članku II.8. koji se primjenjuju na korisnike primjenjuju i na podugovaratelje.

II.11.2. Ako korisnici prekrše svoje obveze iz članka II.11.1. točaka (a), (b), (c) ili (d), troškovi povezani s predmetnim ugovorom smatraju se neprihvatljivima u skladu s člankom II.19.2. točkom (f).

Ako korisnici prekrše svoju obvezu iz članka II.11.1. točke (e), iznos bespovratnih sredstava može se smanjiti u skladu s člankom II.25.4.

ČLANAK II.12. – FINACIJSKA POTPORA TREĆIM OSOBAMA

II.12.1. Ako tijekom provedbe *djelovanja* korisnici moraju dati financijsku potporu trećim osobama, korisnici tu financijsku potporu moraju dati u skladu s uvjetima navedenima u Prilogu II. Tim je uvjetima propisano da se moraju navesti barem sljedeće informacije:

- (a) najveći iznos financijske potpore. Taj iznos ne smije biti veći od 60 000 EUR za svaku treću osobu, osim ako je financijska potpora glavni cilj *djelovanja* opisanog u Prilogu II.;
- (b) kriteriji za određivanje točnog iznosa financijske potpore;
- (c) različite vrste aktivnosti za koje se može dobiti financijska potpora, na temelju utvrđenog popisa;
- (d) osobe ili kategorije osoba koje mogu dobiti financijsku potporu;
- (e) kriteriji za davanje financijske potpore.

II.12.2. Iznimno od članka II.12.1., ako je financijska potpora u obliku nagrade, korisnici takvu financijsku potporu moraju dodijeliti u skladu s uvjetima navedenima u Prilogu II. U skladu s tim uvjetima, korisnik mora navesti najmanje sljedeće informacije:

- (a) uvjete sudjelovanja;
- (b) kriterije dodjele;
- (c) iznos nagrade;
- (d) načine plaćanja.

II.12.3. Korisnici moraju osigurati da se uvjeti koji se na njih primjenjuju na temelju članaka II.4., II.5., II.6., II.8., II.9. i II.27. primjenjuju i na treće osobe koje primaju financijsku potporu.

ČLANAK II.13. – IZMJENE SPORAZUMA

II.13.1. Sve izmjene Sporazuma moraju biti u pisanom obliku.

II.13.2. Svrha ili učinak izmjene ne smiju biti izmjene Sporazuma kojima bi se dovela u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili koje bi dovele do neravnopravnog postupanja prema podnositeljima zahtjeva.

II.13.3. Svaki zahtjev za izmjenu mora biti:

- (a) valjano opravdan;
- (b) potkrijepljen odgovarajućom popratnom dokumentacijom; i
- (c) pravodobno poslan drugoj stranci prije nego što izmjena stupi na snagu, a u svakom slučaju jedan mjesec prije isteka *roka provedbe*.

Točka (c) ne primjenjuje se u slučajevima kada je stranka koja traži izmjenu dostavila valjano obrazloženje pod uvjetom da je druga stranka s time suglasna.

II.13.4. Zahtjev za izmjenu mora podnijeti koordinator u ime korisnikâ. Ako se traži promjena koordinatora bez njegove suglasnosti, zahtjev moraju podnijeti svi ostali

korisnici uz priloženo mišljenje koordinatora ili dokaz da je njegovo mišljenje zatraženo pisanim putem.

II.13.5. Izmjene stupaju na snagu na dan kada ih potpiše posljednja stranka ili na dan prihvaćanja zahtjeva za izmjenu.

Izmjene počinju proizvoditi učinke na dan koji dogovore stranke ili, u slučaju nepostojanja takvog dogovora, na dan stupanja izmjena na snagu.]

ČLANAK II.14 – USTUPANJE POTRAŽIVANJA PLAĆANJA TREĆIM OSOBAMA

II.14.1. Korisnici svoja potraživanja plaćanja od Komisije smiju ustupati trećim osobama samo ako je to odobrila Komisija na temelju obrazloženog pisanog zahtjeva koji je u ime korisnikâ podnio koordinator.

Ako Komisija ne prihvati ustupanje ili se ne poštuju njegovi uvjeti, ustupanje na nju nema učinka.

II.14.2. Ustupanje potraživanja ni u kojem slučaju ne može korisnike osloboditi od njihovih obveza prema Komisiji.

ČLANAK II.15. – VIŠA SILA

II.15.1. Stranka suočena s *višom silom* mora bez odlaganja dostaviti *službenu obavijest* drugoj stranci o prirodi, vjerojatnom trajanju i mogućim posljedicama *više sile*.

II.15.2. Stranke moraju poduzeti potrebne mjere kako bi ograničile štetu zbog *više sile*. Moraju poduzeti sve što je u njihovoj moći kako bi što prije nastavile s provedbom *djelovanja*.

II.15.3. Ne smatra se da stranka suočena s *višom silom* krši svoje obveze iz Sporazuma ako ju je u ispunjavanju tih obveza spriječila *viša sila*.

ČLANAK II.16. – SUSPENZIJA PROVEDBE DJELOVANJA

II.16.1. Suspenzija provedbe od strane korisnikâ

Koordinator može u ime korisnikâ suspendirati provedbu *djelovanja* ili nekog njegova dijela ako je zbog izvanrednih okolnosti takva provedba nemoguća ili iznimno teška, posebno u slučaju *više sile*.

Koordinator o tome mora odmah obavijestiti Komisiju navodeći:

- (a) razloge suspenzije, uključujući datum nastupanja ili razdoblje trajanja izvanrednih okolnosti; i
- (b) očekivani datumu nastavka provedbe.

Čim okolnosti korisnicima dopuste nastavak provedbe *djelovanja*, koordinator o tome mora odmah obavijestiti Komisiju te mora podnijeti zahtjev za izmjenu Sporazuma u skladu s

člankom II.16.3. Ta se obveza ne primjenjuje u slučaju otkaza Sporazuma ili otkaza sudjelovanja korisnika u skladu s člankom II.17.1., člankom II.17.2. ili člankom II.17.3.1. točkama (c) ili (d).

II.16.2. Suspendizija provedbe od strane Komisije

II.16.2.1. Razlozi za suspendiziju

Komisija može suspendirati provedbu *djelovanja* ili nekog njegova dijela:

- (a) ako ima dokaz da je korisnik počinio *znatne pogreške*, ili *nepravilnosti* ili *prijevare* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma ili ako se korisnik ne pridržava svojih obveza iz Sporazuma;
- (b) ako ima dokaz da je korisnik počinio sistemske ili opetovane pogreške, ili *nepravilnosti*, *prijevare* ili ozbiljnu povredu obveza u okviru drugih bespovratnih sredstava koje financira Unija ili Europska zajednica za atomsku energiju („Euratom”), a koja su dodijeljena tom korisniku pod sličnim uvjetima, ako te pogreške, *nepravilnosti*, *prijevare* ili povreda obveza imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva; ili
- (c) ako Komisija sumnja da je korisnik počinio *znatne pogreške*, ili *nepravilnosti*, *prijevare* ili povrede obveza u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma te mora provjeriti je li se to stvarno dogodilo.

II.16.2.2. Postupak suspendizije

Korak 1. – prije suspendizije provedbe *djelovanja* Komisija mora putem *službene obavijesti* koordinatora:

- (a) obavijestiti o sljedećem:
 - i. svojoj namjeri da suspendira provedbu;
 - ii. razlozima suspendizije;
 - iii. potrebnim uvjetima za nastavak provedbe u slučajevima iz članka II.16.2.1. točaka (a) i (b); i
- (b) pozvati da dostavi primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*.

Korak 2. – ako Komisija ne primi primjedbe ili odluči nastaviti s postupkom unatoč primljenim primjedbama, mora putem *službene obavijesti* koordinatora obavijestiti o sljedećem:

- (a) suspendiziji provedbe;
- (b) razlozima suspendizije; i
- (c) potrebnim uvjetima za nastavak provedbe u slučajevima iz članka II.16.2.1. točaka (a) i (b); ili
- (d) okvirnom datumu završetka neophodne provjere u slučaju iz članka II.16.2.1. točke (c).

Koordinator o suspenziji mora odmah obavijestiti druge korisnike. Suspenzija stupa na snagu pet kalendarskih dana nakon što koordinator primi *službenu obavijest* ili na kasniji datum navedenu *službenoj obavijesti*.

U protivnom Komisija mora putem *službene obavijesti* koordinatora obavijestiti da neće nastaviti postupak suspenzije.

II.16.2.3. Nastavak provedbe

Kako bi se provedba mogla nastaviti, korisnici moraju što prije ispuniti tražene uvjete i o svakom napretku obavijestiti Komisiju.

U slučaju ispunjenja uvjeta za nastavak provedbe ili provođenja neophodnih provjera, Komisija mora putem *službene obavijesti* koordinatora:

- (a) obavijestiti da su ispunjeni uvjeti za ukidanje suspenzije; i
- (b) zatražiti da podnese zahtjev za izmjenu Sporazuma u skladu s člankom II.16.3. Ta se obveza ne primjenjuje u slučaju otkaza Sporazuma ili otkaza sudjelovanja korisnika u skladu s člankom II.17.1., člankom II.17.2. ili člankom II.17.3.1. točkama (c), (g) ili (h).

II.16.3. Učinci suspenzije

Ako se provedba *djelovanja* može nastaviti, a Sporazum nije otkazan, treba donijeti izmjenu Sporazuma u skladu s člankom II.13. kako bi se:

- (a) utvrdio datum nastavka provedbe *djelovanja*;
- (b) produjilo trajanje *djelovanja*; i
- (c) poduzele druge potrebne izmjene za prilagodbu *djelovanja* novoj situaciji.

Ukidanje suspenzije proizvodi učinke od datuma nastavka provedbe utvrđenog u izmjeni. Taj datum može biti raniji od datuma stupanja izmjene na snagu.

Troškovi nastali tijekom trajanja suspenzije u vezi s provedbom suspendiranog *djelovanja* ili suspendiranog dijela *djelovanja* ne mogu se nadoknaditi ili pokriti bespovratnim sredstvima.

Suspenzija provedbe *djelovanja* ne utječe na pravo Komisije da otkáže Sporazum ili sudjelovanje korisnika u skladu s člankom II.17.3. ili da smanji iznos bespovratnih sredstava ili zatraži povrat neopravdano plaćenih iznosa u skladu s člancima II.25.4 i II.26.

Nijedna stranka ne može tražiti odštetu zbog suspenzije koju je pokrenula druga stranka.

ČLANAK II.17. – OTKAZ SPORAZUMA

II.17.1. Otkaz Sporazuma od strane koordinatora

Korisnici mogu otkazati Sporazum.

Koordinator Komisiji mora dostaviti *službenu obavijest* o otkazu navodeći:

- (a) razloge otkaza; i

- (b) datum kada otkaz stupa na snagu. Taj datum mora biti kasniji od datuma *službene obavijesti*.

Ako koordinator ne navede razloge otkaza ili ako Komisija smatra da razlozi ne opravdavaju otkaz, Sporazum se smatra nepropisno otkazanim.

Otkaz stupa na snagu na dan naveden u *službenoj obavijesti*.

II.17.2. Otkaz sudjelovanja jednog ili više korisnika od strane koordinatora

Koordinator može otkazati sudjelovanje jednog ili više korisnika na zahtjev predmetnog korisnika ili u ime ostalih korisnika.

Koordinator Komisiji mora dostaviti *službenu obavijest* o otkazu te obavijestiti korisnika čije se sudjelovanje otkazuje.

Ako se otkaže sudjelovanje koordinatora bez njegove suglasnosti, *službenu obavijest* mora dostaviti drugi korisnik (u ime ostalih korisnika).

Službena obavijest mora sadržavati:

- (a) razloge otkaza;
- (b) mišljenje korisnika čije se sudjelovanje otkazuje (ili dokaz da je njegovo mišljenje zatraženo pisanim putem),
- (c) datum kada otkaz stupa na snagu. Taj datum mora biti kasniji od datuma *službene obavijesti*; i
- (d) zahtjev za izmjenom u skladu s člankom II.17.4.2. točkom (a).

Ako koordinator ili korisnik ne navede razloge otkaza ili ako Komisija smatra da razlozi ne opravdavaju otkaz, sudjelovanje se smatra nepropisno otkazanim.

Otkaz stupa na snagu na dan naveden u *službenoj obavijesti*.

II.17.3. Otkaz Sporazuma ili sudjelovanja jednog ili više korisnika od strane Komisije

II.17.3.1. Razlozi otkaza

Komisija može otkazati Sporazum ili sudjelovanje jednog ili više korisnika u sljedećim slučajevima:

- (a) ako bi promjena u pravnoj, financijskoj, tehničkoj, organizacijskoj ili vlasničkoj situaciji korisnika mogla bitno utjecati na provedbu Sporazuma ili se njome dovodi u pitanje odluku o dodjeli bespovratnih sredstava;
- (b) ako bi nakon otkaza sudjelovanja jednog ili više korisnika potrebne promjene Sporazuma dovele u pitanje odluku o dodjeli bespovratnih sredstava ili bi dovele do nejednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva;
- (c) ako korisnici ne provode *djelovanje* kako je navedeno u Prilogu II. ili ako korisnik ne ispunjava neku drugu bitnu obvezu iz Sporazuma;
- (d) ako je provedba *djelovanja* spriječena ili suspendirana zbog više sile ili izvanrednih okolnosti te zbog toga:

- (i) nije moguć nastavak provedbe; ili
 - (ii) bi neophodne izmjene Sporazuma dovele u pitanje odluku o dodjeli bespovratnih sredstava ili bile u suprotnosti s načelom jednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva;
- (e) ako se korisnik ili bilo koja osoba koja preuzme neograničenu odgovornost za dugove korisnika nalazi u nekoj od situacija iz članka 106. stavka 1. točaka (a) i (b) Financijske uredbe;⁴
- (f) ako se korisnik ili bilo koja *povezana osoba* nalazi u nekoj od situacija iz članka 106. stavka 1. točaka (c), (d), (e) ili (f) ili se na njih primjenjuje članak 106. stavak 2. Financijske uredbe;
- (g) ako Komisija ima dokaz da su korisnik ili bilo koja *povezana osoba* počinili *znatne pogreške*, ili *nepravilnosti* ili *prijevare* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma, uključujući dokaz da su korisnik ili *povezana osoba* dostavili netočne informacije ili nisu dostavili tražene informacije;
- (h) ako ima dokaz da je korisnik počinio sistemske ili opetovane pogreške, ili *nepravilnosti*, *prijevare* ili ozbiljnu povredu obveza u okviru drugih bespovratnih sredstava Unije ili Euratoma koja su mu dodijeljena pod sličnim uvjetima, ako te pogreške, *nepravilnosti*, *prijevare* ili povreda obveza imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva; ili
- (i) ako je Komisija posredstvom koordinatora korisniku dostavila *službenu obavijest* kojom od njega traži da prekine sudjelovanje svojeg povezanog subjekta zbog toga što se taj subjekt nalazi u situaciji iz točaka (f), (g) ili (h) te korisnik nije zatražio izmjenu kojom se prekida sudjelovanje tog subjekta i njegovi zadaci preraspodjeljuju.

II.17.3.2. Postupak otkaza

Korak 1. – prije otkaza Sporazuma ili sudjelovanja jednog ili više korisnika, Komisija mora putem *službene obavijesti*

(a) koordinatora obavijestiti o sljedećem:

- i. svojoj namjeri da otkáže Sporazum ili sudjelovanje;
- ii. razlozima otkaza; i

(b) od koordinatora zatražiti da u roku od 45 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*:

- i. dostavi primjedbe u ime svih korisnika; i
- ii. u slučaju iz članka II.17.3.1. točke (c) , obavijesti Komisiju o mjerama kojima se osigurava ispunjenje obveza iz Sporazuma.

Korak 2. – ako Komisija ne primi primjedbe ili odluči nastaviti s postupkom unatoč primljenim primjedbama, mora putem *službene obavijesti* koordinatora obavijestiti o otkazu i datumu kada otkaz stupa na snagu. Koordinator o otkazu mora odmah obavijestiti druge korisnike.

⁴ Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije.

U protivnom Komisija mora putem *službene obavijesti* obavijestiti koordinatora da se postupak otkaza ne nastavlja.

Otkaz stupa na snagu:

- (a) u slučaju otkaza u skladu s člankom II.17.3.1. točkama (a), (b), (c) i (e): na dan naveden u *službenoj obavijesti* o otkazu iz drugog podstavka (tj. koraka 2.);
- (b) u slučaju otkaza u skladu s člankom II.17.3.1. točkama (d), (f), (g), (h) i (i): na dan nakon što koordinador primi *službenu obavijest* o otkazu iz drugog podstavka (tj. koraka 2.);

II.17.4. Učinci otkaza

II.17.4.1. Učinci otkaza Sporazuma:

U roku od 60 kalendarskih dana od dana kada otkaz stupi na snagu koordinador mora podnijeti zahtjev za plaćanje preostalog iznosa u skladu s člankom I.4.4.

Ako Komisija ne primi zahtjev za plaćanje preostalog iznosa u navedenom roku, bespovratnim sredstvima nadoknađuju se ili pokrivaju samo oni troškovi koji su navedeni u odobrenom tehničkom izvješću te, ako je primjenjivo, u odobrenom financijskom izvještaju.

Ako Komisija otkáže Sporazum zbog toga što koordinador nije ispunio svoju obvezu dostave zahtjeva za plaćanje, koordinador nakon otkaza više ne može podnijeti zahtjev za plaćanje. U tom se slučaju primjenjuje drugi podstavak.]

Komisija izračunava konačni iznos bespovratnih sredstava iz članka II.25. i preostali iznos iz članka I.4.54. na temelju dostavljenih izvješća. Bespovratnim sredstvima nadoknađuju se ili pokrivaju samo oni troškovi koji su nastanu prije nego što otkaz stupi na snagu. Troškovi povezani s ugovorima koji bi se trebali izvršiti tek nakon otkaza ne nadoknađuju se i ne pokrivaju bespovratnim sredstvima.

Komisija može smanjiti iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4. u sljedećim slučajevima:

- (a) ako koordinador nepropisno otkáže Sporazum u smislu članka II.17.1.; ili
- (b) ako Komisija otkáže Sporazum iz bilo kojeg od razloga navedenih u članku II.17.3.1. točkama (c), (f), (g), (h) i (i).

Nijedna stranka ne može tražiti odštetu na temelju toga što je druga stranka otkazala Sporazum.

Nakon otkaza i dalje ostaju na snazi obveze korisnika, posebno one iz članaka I.4., II.6., II.8., II.9., II.14. i II.27. te dodatne odredbe o korištenju rezultata u skladu s Posebnim uvjetima.

II.17.4.2 Učinci otkaza sudjelovanja jednog ili više korisnika:

- a) Koordinador mora podnijeti zahtjev za izmjenu koji sadržava:

- i. prijedlog za preraspodjelu zadataka korisnika čije se sudjelovanje otkazuje; i
- ii. ako je potrebno, uključivanje jednog ili više novih korisnika koji će preuzeti sva prava i obveze korisnika čije se sudjelovanje otkazuje.

Ako sudjelovanje korisnika otkáže Komisija, koordinator mora podnijeti zahtjev za izmjenu u roku od 60 kalendarskih dana od dana kada otkaz stupi na snagu.

Ako sudjelovanje korisnika otkáže koordinator, zahtjev za izmjenu treba dostaviti u *službenoj obavijesti* o otkazu iz članka II.17.2.

Ako otkaz stupi na snagu nakon isteka *roka provedbe*, zahtjev za izmjenu mora se podnijeti samo ako je predmetni korisnik koordinator. U tom slučaju u zahtjevu za izmjenu treba predložiti novog koordinatora

Ako Komisija odbije zahtjev za izmjenu, Sporazum se može otkazati u skladu s člankom II.17.3.1. točkom (b). Zahtjev za izmjenu može se odbiti ako se njime dovodi u pitanje odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili ako je u suprotnosti s načelom jednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva.

b) Korisnik čije se sudjelovanje otkazuje koordinatoru mora dostaviti:

- i. tehničko izvješće; i
- ii. financijski izvještaj za razdoblje od završetka posljednjeg izvještajnog razdoblja do datuma stupanja otkaza na snagu.

Koordinator mora priložiti te informacije zahtjevu za plaćanje za sljedeće izvještajno razdoblje.

Bespovratnim sredstvima nadoknađuju se ili pokrivaju samo oni troškovi koji su korisniku čije se sudjelovanje otkazuje nastali prije nego što je otkaz sudjelovanja stupio na snagu. Troškovi povezani s ugovorima koji su se trebali izvršiti tek nakon otkaza ne nadoknađuju se i ne pokrivaju bespovratnim sredstvima.

Komisija može smanjiti iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4. u sljedećim slučajevima:

- (a) ako koordinator nepropisno otkáže sudjelovanje korisnika u smislu članka II.17.2. ili
- (b) ako Komisija otkáže sudjelovanje korisnika iz bilo kojeg od razloga navedenih u članku II.17.3.1. točkama (c), (f), (g), (h) ili (i).

Nijedna stranka ne može tražiti odštetu na temelju toga što je druga stranka otkazala sudjelovanje korisnika.

Nakon otkaza i dalje ostaju na snazi obveze korisnika čije je sudjelovanje otkazano, posebno one iz članaka I.4., II.6., II.8., II.9., II.14. i II.27. te dodatne odredbe o korištenju rezultata u skladu s Posebnim uvjetima.

ČLANAK II.18. – MJERODAVNO PRAVO, RJEŠAVANJE SPOROVA I IZVRŠIVE ODLUKE

II.18.1. Na ovaj se Sporazum primjenjuje pravo Unije uz koje se prema potrebi primjenjuje i pravo Belgije.

II.18.2. U skladu s člankom 272. UFEU-a, za sve sporove između Unije i korisnika u pogledu tumačenja, primjene ili valjanosti Sporazuma, koji se ne mogu riješiti mirnim putem, isključivo je nadležan Opći sud Europske unije ili, po žalbi, Sud Europske unije.

II.18.3. U skladu s člankom 299. UFEU-a, za potrebe povrata sredstava u smislu članka II.26. Komisija može donijeti izvršivu odluku kojom se izriču novčane obveze osobama koje nisu države.

Protiv te odluke može se pokrenuti postupak pred Općim sudom Europske unije u skladu s člankom 263. UFEU-a.

DIO B – FINACIJSKE ODREDBE

ČLANAK II.19. – PRIHVATLJIVI TROŠKOVI

II.19.1. Uvjeti prihvatljivosti troškova

Prihvatljivi troškovi djelovanja su troškovi koji su stvarno nastali korisniku i koji su u skladu sa sljedećim kriterijima:

- (a) nastali su tijekom *roka provedbe*, uz iznimku troškova povezanih sa zahtjevom za plaćanje preostalog iznosa i pripadajućom popratnom dokumentacijom iz članka I.4.4.;
- (b) navedeni su u predviđenom proračunu *djelovanja*. Predviđeni proračun utvrđen je u Prilogu II.;
- (c) nastali su u vezi s *djelovanjem* kako je opisano u Prilogu II. i potrebni su za njegovu provedbu;
- (d) moguće ih je utvrditi i provjeriti, iskazani su u računovodstvenoj evidenciji korisnika i utvrđeni u skladu s važećim računovodstvenim standardima države u kojoj korisnik ima poslovni nastan te u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva;
- (e) u skladu su s važećim poreznim i socijalnim zakonodavstvom; i
- (f) razumni su, opravdani i u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja, posebno s obzirom na ekonomičnost i učinkovitost.

II.19.2. Prihvatljivi izravni troškovi

Prihvatljivi su oni *izravni troškovi djelovanja* koji su u skladu s uvjetima prihvatljivosti utvrđenima u članku II.19.1.

U prihvatljive *izravne troškove* posebno se ubrajaju sljedeće kategorije troškova, pod uvjetom da zadovoljavaju uvjete prihvatljivosti utvrđene u članku II.19.1. te sljedeće uvjete:

- (a) troškovi osoblja zaposlenog na *djelovanju* na temelju ugovora o radu sklopljenog s korisnikom ili na temelju istovrijednog akta o imenovanju, pod uvjetom da su ti troškovi u skladu s korisnikovom uobičajenom politikom u pogledu naknada zaposlenima.

Ti troškovi obuhvaćaju plaće i doprinose za socijalno osiguranje te ostale zakonske troškove uključene u naknade zaposlenima. Osim toga, mogu uključivati i dodatne naknade zaposlenima, uključujući isplate na temelju dopunskih ugovora, neovisno o vrsti ugovora, pod uvjetom da se isplaćuju dosljedno u slučajevima kada je potrebna takva vrsta poslova ili stručnog znanja i neovisno o korištenom izvoru financiranja.

Troškovi osoblja mogu obuhvaćati i troškove fizičkih osoba zaposlenih na temelju ugovora sklopljenog s korisnikom koji nije ugovor o radu ili fizičkih osoba koje je korisniku uputila treća osoba uz naknadu, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- i. osoba radi u uvjetima sličnima onima zaposlenika (osobito u pogledu organizacije posla, vrste poslova i prostora u kojima se poslovi obavljaju);

- ii. rezultati rada pripadaju korisniku (osim ako je iznimno dogovoreno drukčije); i
 - iii. ti se troškovi ne razlikuju bitno od troškova osoblja koje obavlja slične zadatke na temelju ugovora o radu sklopljenog s korisnikom;
- (b) putni troškovi i pripadajuće dnevnice, pod uvjetom da su ti troškovi u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom u pogledu putnih troškova;
- (c) troškovi amortizacije opreme ili druge imovine (novih i rabljenih) iskazani u računovodstvenom sustavu korisnika, pod uvjetom da je imovina:
- i. otpisana u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima i uobičajenom računovodstvenom praksom korisnika; i
 - ii. nabavljena u skladu s člankom II.10.1. tijekom *roka provedbe*;

Prihvatljivim troškovima smatraju se i troškovi najma ili zakupa opreme ili druge imovine pod uvjetom da ti troškovi ne prelaze troškove amortizacije slične opreme ili imovine i da ne uključuju nikakve naknade za financiranje;

Pri utvrđivanju prihvatljivih troškova u obzir se može uzeti samo onaj dio troškova amortizacije, najma ili zakupa opreme koji se odnosi na *rok provedbe* te stvarno korištenje za potrebe *djelovanja*. Iznimno od toga, na temelju Posebnih uvjeta može biti prihvatljiv cjelokupni trošak nabave opreme ako je to opravdano prirodom *djelovanja* i kontekstom korištenja opreme ili imovine;

- (d) troškovi potrošnog materijala i opreme, pod uvjetom da su:
- i. nabavljeni u skladu s člankom II.10.1.; i
 - ii. izravno dodijeljeni *djelovanju*;
- (e) troškovi koji izravno proizlaze iz uvjeta utvrđenih Sporazumom (širenje informacija, posebna ocjena *djelovanja*, revizije, prijevodi, umnožavanje), uključujući troškove traženih financijskih jamstava, pod uvjetom da su odgovarajuće usluge nabavljene u skladu s člankom II.10.1.;
- (f) troškovi koji proizlaze iz *podugovorâ* u smislu članka II.11., pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku II.11.1. točkama (a), (b), (c) i (d);
- (g) troškovi financijske potpore trećim osobama u smislu članka II.12., pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u tom članku;
- (h) davanja, porezi i pristojbe koje plaća korisnik, osobito porez na dodanu vrijednost (PDV), pod uvjetom da su uključeni u prihvatljive *izravne troškove* te osim ako je Sporazumom utvrđeno drukčije.

II.19.3. Prihvatljivi neizravni troškovi

Prihvatljivi su oni *neizravni troškovi djelovanja* koji predstavljaju pravednu raspodjelu ukupnih režijskih troškova korisnika i u skladu su s uvjetima prihvatljivosti utvrđenima u članku II.19.1.

Osim ako je u članku I.3.2. utvrđeno drukčije, prihvatljivi *neizravni troškovi* moraju se prijaviti se na temelju paušalne stope od 7 % ukupnih prihvatljivih *izravnih troškova*.

II.19.4. Neprihvatljivi troškovi

Osim ostalih troškova koji ne zadovoljavaju uvjete utvrđene u članku II.19.1., neprihvatljivima se smatraju sljedeći troškovi:

- (a) povrat od kapitala i dividendi koje isplaćuje korisnik;
- (b) dug i troškovi koji proizlaze iz dužničkih obveza;
- (c) rezervacije za gubitke ili dugove;
- (d) kamate po dugu;
- (e) nenaplativi dugovi;
- (f) negativne tečajne razlike;
- (g) troškovi prijenosa sredstava Komisije koje naplaćuje banka korisnika;
- (h) troškovi koje je korisnik prijavio u okviru nekog drugog djelovanja za koje su dodijeljena bespovratna sredstva iz proračuna Unije. Ta bespovratna sredstva uključuju bespovratna sredstva koja dodjeljuje država članica, a koja se financiraju iz proračuna Unije, te bespovratna sredstva koja dodjeljuju tijela koja nisu Komisija za potrebe provedbe proračuna Unije. Korisnici koji primaju bespovratna sredstva za poslovanje koja se financiraju iz proračuna Unije ili Euratoma ne mogu prijaviti neizravne troškove za razdoblja obuhvaćena bespovratnim sredstvima za poslovanje, osim ako mogu dokazati da se bespovratnim sredstvima za poslovanje ne pokrivaju nikakvi troškovi djelovanja;
- (i) doprinosi u naravi trećih osoba;
- (j) prekomjerni i nepotrebni izdaci;
- (k) odbitni PDV.

ČLANAK II.20. – UTVRĐIVANJE I PROVJERA PRIJAVLJENIH IZNOSA

II.20.1. Prijavljivanje troškova i doprinosa

Korisnik kao prihvatljive troškove ili tražene doprinose mora prijaviti:

- (a) za stvarne troškove: troškove koji su mu stvarno nastali u vezi s *djelovanjem*;
- (b) za jedinične troškove ili jedinične doprinose: iznos dobiven množenjem iznosa po jedinici navedenog u Prilogu IV sa stvarnim brojem korištenih ili proizvedenih jedinica;
- (c) za jednokratne troškove ili jednokratne doprinose: ukupni iznos naveden u članku I.3.2. točki (a) podtočki iii. ili točki (c) ako su odgovarajući zadaci ili dio *djelovanja* opisanog u Prilogu I. pravilno provedeni;
- (d) za paušalne troškove ili paušalne doprinose: iznos dobiven primjenom paušalne stope navedene u članku I.3.2. točki (a) podtočki iv. ili točki (d);
- (e) za jedinične troškove osoblja prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: iznos dobiven množenjem iznosa po jedinici izračunanog u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva sa stvarnim brojem korištenih ili proizvedenih jedinica;

- (f) za jednokratne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: ukupni iznos izračunan u skladu s njegovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva ako su odgovarajući zadaci ili dio *djelovanja* pravilno provedeni;
- (g) za paušalne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: iznos dobiven primjenom paušalne stope izračunane u skladu s korisnikovom uobičajenom praksom troškovnog računovodstva.

II.20.2. Evidencija i druga dokumentacija za dokazivanje prijavljenih troškova i doprinosa

Korisnik mora dostaviti sljedeću dokumentaciju ako se to od njega traži u okviru provjera i revizija opisanih u članku II.27.:

- (a) za stvarne troškove: odgovarajuće popratne dokumente kao dokaz za prijavljene troškove, kao što su ugovori, računi i računovodstvena evidencija.

Osim toga, uobičajenim računovodstvenim postupcima i postupcima unutarnjeg nadzora korisnika mora se omogućiti izravno poravnanje prijavljenih iznosa s iznosima iskazanima u njegovim računovodstvenim izvješćima te iznosima iskazanima u popratnim dokumentima;

- (b) za jedinične troškove ili jedinične doprinose: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje broj prijavljenih jedinica.

Za dokazivanje iznosa prijavljenog po jedinici korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokrivenne prihvatljive troškove niti dostaviti popratne dokumente kao što su računovodstvena izvješća;

- (c) za jednokratne troškove ili jednokratne doprinose: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje da je *djelovanje* pravilno provedeno.

Za dokazivanje iznosa prijavljenog kao jednokratni iznos korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokrivenne prihvatljive troškove niti dostaviti popratne dokumente kao što su računovodstvena izvješća;

- (d) za paušalne troškove ili paušalne doprinose: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuju prihvatljivi troškovi ili traženi doprinos na koje se primjenjuje paušalna stopa.

Za primijenjenu paušalnu stopu korisnik nije obvezan iskazati stvarne pokrivenne prihvatljive troškove niti dostaviti popratne dokumente kao što su računovodstvena izvješća.

- (e) za jedinične troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje broj prijavljenih jedinica;
- (f) za jednokratne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuje da je *djelovanje* pravilno provedeno;

- (g) za paušalne troškove prijavljene na temelju korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva: odgovarajuće popratne dokumente kojima se dokazuju prihvatljivi troškovi na koje se primjenjuje paušalna stopa.

II.20.3. Uvjeti za utvrđivanje sukladnosti prakse troškovnog računovodstva

II.20.3.1. U slučajevima iz članka II.20.2. točaka (e), (f) i (g) korisnik nije obavezan iskazati stvarne pokriveno prihvatljive troškove, ali mora osigurati da praksa troškovnog računovodstva korištena za potrebe prijave prihvatljivih troškova bude u skladu sa sljedećim uvjetima:

- (a) korištena praksa troškovnog računovodstva njegova je uobičajena praksa troškovnog računovodstva i dosljedno se primjenjuje na temelju objektivnih kriterija neovisno o izvoru financiranja;
- (b) prijavljeni troškovi mogu se izravno poravnati s iznosima knjiženima u njegovu općem računovodstvu; i
- (c) kategorije troškova korištenih za potrebe određivanja prijavljenih troškova ne uključuju neprihvatljive troškove ili troškove pokriveno drugim oblicima bespovratnih sredstava u skladu s člankom I.3.2.

II.20.3.2. Ako je to predviđeno Posebnim uvjetima, korisnik Komisiji može podnijeti zahtjev da procijeni sukladnost njegove prakse troškovnog računovodstva. Uz zahtjev, ako je to propisano Posebnim uvjetima, treba priložiti potvrdu o sukladnosti prakse troškovnog računovodstva („potvrda o sukladnosti prakse troškovnog računovodstva”).

Potvrdu o sukladnosti prakse troškovnog računovodstva:

- (a) mora izdati ovlaštenu revizor ili, ako je revizor javno tijelo, nadležni i neovisni javni službenik; i
- (b) mora ju se sastaviti u skladu s Prilogom VIII.

Njome se mora potvrditi da je korisnikova praksa troškovnog računovodstva korištena za potrebe prijave prihvatljivih troškova u skladu s uvjetima utvrđenima u članku II.20.3.1. te dodatnim uvjetima koji se mogu utvrditi u Posebnim uvjetima.

II.20.3.3. Ako Komisija potvrdi sukladnost korisnikove uobičajene prakse troškovnog računovodstva, troškovi prijavljeni u skladu s tom praksom ne mogu se naknadno osporavati:

- (a) ako je stvarno korištena praksa u skladu s onom koju je odobrila Komisija; i
- (b) korisnik nije zatajio nikakve informacije kako bi ishodio odobrenje svoje prakse troškovnog računovodstva.

ČLANAK II.21. – PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA SUBJEKATA POVEZANIH S KORISNICIMA

Ako Posebni uvjeti sadržavaju odredbu o subjektima povezanim s korisnicima, troškovi nastali tim subjektima prihvatljivi su:

- (a) ako su u skladu s istim uvjetima iz članka II.19. i II.20. koji se primjenjuju na korisnika; i
- (b) ako korisnik s kojim je subjekt povezan osigura da se uvjeti koji se primjenjuju na korisnika u skladu s člancima II.4., II.5., II.6., II.8., II.10., II.11. i II.27. primjenjuju i na povezani subjekt.

ČLANAK II.22. – PRERASPODJELA PRORAČUNSKIH SREDSTAVA

Korisnici mogu uskladiti predviđeni proračun iz Priloga II. preraspodjelom iznosa između sebe i između različitih proračunskih kategorija pri čemu se to usklađenje ne smatra izmjenom Sporazuma u smislu članka II.13.

Međutim, korisnici ne mogu dodati troškove koji se odnose na *podugovore* koji nisu predviđeni u Prilogu II., osim ako je takve dodatne podugovore odobrila Komisija u skladu s člankom II.11.1. točkom (d).

Iznimno od prvog podstavka, ako korisnici žele promijeniti vrijednost doprinosa na koji svaki od njih ima pravo kako je navedeno u članku II.26.3. trećem podstavku, točki (c), koordinator mora zatražiti izmjenu u skladu s člankom II.13.

Prva tri podstavka ne primjenjuju se na iznose koji su, u skladu s člankom I.3.2. točkom (a) podtočkom iii. ili točkom (c), u obliku jednokratnih iznosa.

ČLANAK II.23. – NEISPUNJAVANJE OBVEZA IZVJEŠTAVANJA

Komisija može otkazati Sporazum u skladu s člankom II.17.3.1. točkom (c) te smanjiti iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4. ako koordinator:

- (a) ne podnese zahtjev za međuplaćanje ili plaćanje preostalog iznosa zajedno s dokumentima iz članka I.4.3. ili I.4.4. u roku od 60 kalendarskih dana od završetka odgovarajućeg izvještajnog razdoblja; i
- (b) taj zahtjev ne podnese ni u dodatnom roku od 60 kalendarskih dana od pisane opomene Komisije.

ČLANAK II.24. – SUSPENZIJA PLAĆANJA I ROK PLAĆANJA

II.24.1. Suspenzija plaćanja

II.24.1.1. Razlozi za suspenziju

Komisija može u bilo kojem trenutku suspendirati plaćanje pretfinanciranja i međuplaćanja, u cijelosti ili djelomično, jednom ili više korisnika ili plaćanje preostalog iznosa svim korisnicima:

- (a) ako ima dokaz da je korisnik počinio *znatne pogreške*, ili *nepravilnosti* ili *prijevare* u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma ili ako se korisnik ne pridržava svojih obveza iz Sporazuma;
- (b) ako ima dokaz da je korisnik počinio sistemske ili opetovane pogreške, ili *nepravilnosti*, *prijevare* ili ozbiljnu povredu obveza u okviru drugih bespovratnih sredstava koje financira Unija ili Europska zajednica za atomsku energiju („Euratom”), a koja su dodijeljena tom korisniku pod sličnim uvjetima, ako te

- pogreške, *nepravilnosti*, *prijevare* ili povreda obveza imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva; ili
- (c) ako Komisija sumnja da je korisnik počinio *znatne pogreške*, ili *nepravilnosti*, *prijevare* ili povrede obveza u postupku dodjele ili tijekom provedbe Sporazuma te mora provjeriti je li se to stvarno dogodilo.

II.24.1.2. Postupak suspenzije

Korak 1. – prije suspenzije plaćanja Komisija mora putem *službene obavijesti* koordinatora:

- (a) obavijestiti o sljedećem:
- i. svojoj namjeri da suspendira plaćanja;
 - ii. razlozima suspenzije;
 - iii. u slučajevima iz članka II.24.1.1. točaka (a) i (b), uvjetima koje je potrebno ispuniti kako bi se plaćanja nastavila; i
- (b) pozvati da dostavi primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*.

Korak 2. – ako Komisija ne primi primjedbe ili odluči nastaviti s postupkom unatoč primljenim primjedbama, mora putem *službene obavijesti* koordinatora obavijestiti o sljedećem:

- (a) suspenziji plaćanja;
- (b) razlozima suspenzije;
- (c) konačnim uvjetima pod kojima se plaćanja mogu nastaviti u slučajevima iz članka II.24.1.1. točaka (a) i (b);
- (d) okvirnom datumu završetka neophodne provjere u slučaju iz članka II.24.1.1. točke (c).

Koordinator o suspenziji mora odmah obavijestiti ostale korisnike. Suspenzija stupa na snagu na dan kada Komisija pošalje *službenu obavijest* o suspenziji (Korak 2.).

U protivnom Komisija mora obavijestiti koordinatora putem *službene obavijesti* da neće nastaviti postupak suspenzije.

II.24.1.3. Učinci suspenzije

Tijekom trajanja suspenzije plaćanja koordinator nema pravo podnositi:

- (a) zahtjeve za plaćanje i popratne dokumente iz članaka I.4.3 i I.4.4.; ili
- (b) ako se suspenzija odnosi na plaćanja pretfinanciranja ili međuplaćanja samo za jednog ili više korisnika, zahtjeve za plaćanja i popratne dokumente u pogledu sudjelovanja tog korisnika ili tih korisnika u *djelovanju*.

Odgovarajući zahtjevi za plaćanje i popratni dokumenti mogu se podnositi čim to bude moguće nakon nastavka plaćanja ili se mogu dostaviti uz prvi zahtjev za plaćanje nakon nastavka plaćanja u skladu s planom utvrđenim u članku I.4.1.

Suspenzija plaćanja ne utječe na pravo koordinatora da suspendira provedbu *djelovanja* u skladu s člankom II.16.1. ili da otkáže Sporazum ili sudjelovanje korisnika u skladu s člancima II.17.1. i II.17.2.

II.24.1.4 Nastavak plaćanja

Kako bi Komisija mogla nastaviti plaćanja, korisnici moraju što prije ispuniti tražene uvjete i o svakom napretku obavijestiti Komisiju.

Ako su ispunjeni uvjeti za nastavak plaćanja, suspenzija se ukida. Komisija o tome mora obavijestiti koordinatora putem *službene obavijesti*.

II.24.2. Suspenzija roka plaćanja

II.24.2.1. Komisija može u bilo kojem trenutku suspendirati rok plaćanja iz članaka I.4.2., I.4.3. i I.4.54. ako se zahtjev za plaćanje ne može odobriti zato što:

- (a) nije u skladu sa Sporazumom;
- (b) nisu predloženi odgovarajući popratni dokumenti; ili
- (c) postoji sumnja u pogledu prihvatljivosti troškova prijavljenih u financijskim izvještajima te su neophodne dodatne provjere, uvidi, revizije ili istrage.

II.24.2.2. Komisija mora koordinatora putem *službene obavijesti* obavijestiti o:

- (a) suspenziji; i
- (b) razlozima suspenzije.

Suspenzija stupa na snagu na dan kada Komisija pošalje *službenu obavijest* o suspenziji.

II.24.2.3. Ako više nisu ispunjeni uvjeti za suspenziju roka plaćanja, suspenzija se ukida i preostalo razdoblje nastavlja teći.

Ako suspenzija traje dulje od dva mjeseca, koordinator može zatražiti od Komisije obavijest o tome hoće li se suspenzija nastaviti.

Ako je rok plaćanja suspendiran zato što tehnička izvješća ili financijski izvještaji nisu u skladu sa Sporazumom te nije dostavljeno revidirano izvješće ili izvještaj ili su dostavljeni, ali su odbijeni, Komisija može otkazati Sporazum ili sudjelovanje korisnika u skladu s člankom II.17.3.1. točkom (c) i smanjiti iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4.

ČLANAK II.25. – IZRAČUN KONAČNOG IZNOSA BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Konačni iznos bespovratnih sredstava ovisi o opsegu u kojem je *djelovanje* provedeno u skladu s uvjetima Sporazuma.

Komisija izračunava konačni iznos bespovratnih sredstava u trenutku plaćanja preostalog iznosa. Taj se iznos izračunava u nekoliko koraka:

Korak 1. – primjena stope nadoknade na prihvatljive troškove te zbrajanje jediničnih paušalnih i jednokratnih doprinosa

Korak 2. – ograničenje na *najveći iznos bespovratnih sredstava*

Korak 3. – smanjenje zbog pravila o zabrani stvaranja dobiti

Korak 4.. – smanjenje zbog nepravilne provedbe ili povrede drugih obveza.

II.25.1. Korak 1. – primjena stope nadoknade na prihvatljive troškove te zbrajanje jediničnih paušalnih i jednokratnih doprinosa

Ovaj se korak primjenjuje na sljedeći način:

- (a) ako se, u skladu s člankom I.3.2. bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku nadoknade prihvatljivih troškova, stopa nadoknade utvrđena u Prilogu III primjenjuje se na prihvatljive troškove *djelovanja* koje je Komisija odobrila za odgovarajuće kategorije troškova, korisnike i povezane subjekte;
- (b) ako se, u skladu s člankom I.3.2., bespovratna sredstva dodjeljuju obliku jediničnog doprinosa, jedinični doprinos utvrđen u u Prilogu IV množi se sa stvarnim brojem jedinica koje je Komisija odobrila za odgovarajuće korisnike i povezane subjekte;
- (c) ako se, u skladu s člankom I.3.2. bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku jednokratnog doprinosa, Komisija primjenjuje jednokratni iznos utvrđen u tom članku za odgovarajuće korisnike i povezane subjekte ako utvrdi da su odgovarajući zadaci ili dio *djelovanja* pravilno provedeni u skladu s Prilogom I.;
- (d) ako se, u skladu s člankom I.3.2. bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku paušalnog doprinosa, paušalna stopa navedena u tom članku primjenjuje se na prihvatljive troškove ili na doprinos koji je Komisija odobrila za odgovarajuće korisnike i povezane subjekte.

Ako je člankom I.3.2. predviđena kombinacija različitih oblika bespovratnih sredstava, dobiveni iznosi moraju se zbrojiti.

II.25.2. Korak 2. – ograničenje na *najveći iznos bespovratnih sredstava*

Ukupni iznos koji Komisija isplaćuje korisnicima ni u kojem slučaju ne smije biti veći od *najvećeg iznosa bespovratnih sredstava*.

Ako je iznos dobiven primjenom koraka 1. veći od tog najvećeg iznosa, konačni iznos bespovratnih sredstava ograničava se na taj najveći iznos.

II.25.3. Korak 3. – smanjenje zbog pravila o zabrani stvaranja dobiti

Bespovratna sredstva korisnicima ne smiju donositi dobit, osim ako je u Posebnim uvjetima utvrđeno drukčije.

„Dobit” znači višak iznosa dobivenog primjenom koraka 1. i 2., uvećan za ukupne primitke *djelovanja*, nad ukupnim prihvatljivim troškovima *djelovanja*.

Ukupni prihvatljivi troškovi *djelovanja* su konsolidirani ukupni prihvatljivi troškovi koje je Komisija odobrila za kategorije troškova nadoknađenih u skladu s člankom I.3.2.

Ukupni primici *djelovanja* su konsolidirani ukupni primici utvrđeni, ostvareni ili potvrđeni na dan sastavljanja zahtjeva za plaćanje preostalog iznosa koje sastavlja koordinator.

Primicima se smatra sljedeće:

- (a) prihod ostvaren u okviru *djelovanja*;
- (b) financijski doprinosi koje su treće osobe dodijelile korisniku ili povezanom subjektu, ako je treća osoba te doprinose posebno namijenila financiranju prihvatljivih troškova *djelovanja* koje Komisija nadoknađuje u skladu s člankom I.3.2.

Primicima se ne smatra sljedeće:

- (a) financijski doprinosi trećih osoba, ako se mogu koristiti za pokrivanje troškova koji nisu prihvatljivi troškovi u skladu sa Sporazumom;
- (b) financijski doprinosi trećih osoba bez obveze povrata neiskorištenog iznosa nakon isteka *roka provedbe*.

Ako je ostvarena dobit, ona se odbija razmjerno konačnoj stopi nadoknade stvarnih prihvatljivih troškova *djelovanja* koje je Komisija odobrila za kategorije troškova iz članka I.3.2. Odbitak se primjenjuje na iznos izračunan prema koracima 1. i 2.

II.25.4. Korak 4.. – smanjenje zbog nepravilne provedbe ili povrede drugih obveza.

Komisija može smanjiti *najveći iznos bespovratnih sredstava* ako *djelovanje* nije pravilno provedeno u skladu s Prilogom I. (odnosno ako nije provedeno ili je provedeno loše, djelomično ili sa zakašnjenjem) ili ako nije ispunjena neka druga obveza iz Sporazuma.

Iznos smanjenja razmjeran je stupnju u kojem je *djelovanje* nepravilno provedeno ili težini povrede obveze.

Prije smanjenja iznosa bespovratnih sredstava Komisija koordinatora mora putem *službene obavijesti*:

- (a) obavijestiti o sljedećem:
 - i. svojoj namjeri da smanji *najveći iznos bespovratnih sredstava*;
 - ii. iznosu u kojem namjerava smanjiti bespovratna sredstva;
 - iii. razlozima smanjenja;
- (b) i pozvati da dostavi primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti*.

Ako Komisija ne primi nikakve primjedbe ili odluči izvršiti smanjenje unatoč primljenim primjedbama, o tome će obavijestiti koordinatora dostavom *službene obavijesti*.

U slučaju smanjenja iznosa bespovratnih sredstava Komisija mora izračunati smanjeni iznos bespovratnih sredstava oduzimanjem iznosa smanjenja (izračunanog razmjerno nepravilnoj provedbi *djelovanja* ili težini povrede obveza) od *najvećeg iznosa bespovratnih sredstava*.

Konačni iznos bespovratnih sredstava odgovara nižem od sljedeća dva iznosa:

- (a) iznos dobiven primjenom koraka 1. do 3.; ili
- (b) smanjeni iznos bespovratnih sredstava dobiven primjenom koraka 4.

ČLANAK II.26. – POVRAT SREDSTAVA

II.26.1. Povrat sredstava u trenutku plaćanja preostalog iznosa

Ako se preostali iznos plaća u obliku povrata sredstava, koordinator mora Komisiji vratiti iznos o kojemu je riječ, čak ako i nije bio konačni primatelj tog iznosa.

II.26.2. Povrat sredstava nakon plaćanja preostalog iznosa

Ako je neki iznos potrebno vratiti u skladu s člancima II.27.6., II.27.7. i II.27.8., korisnik na kojeg se odnosi revizija ili nalazi OLAF-a dužan je taj iznos vratiti Komisiji. Ako se rezultati revizije ne odnose na određenog korisnika (ili njegove povezane subjekte), iznos o kojemu je riječ Komisiji mora vratiti koordinator, čak ako i nije bio konačni primatelj tog iznosa.

Svaki je korisnik odgovoran za vraćanje iznosa koji je Komisija neopravdano isplatila kao doprinos za troškove nastale njegovim povezanim subjektima.

II.26.3. Postupak povrata sredstava

Prije traženja povrata Komisija mora korisniku uputiti *službenu obavijest*:

- (a) o svojoj namjeri da zatraži povrat neopravdano plaćenog iznosa;
- (b) o potraživanom iznosu i razlozima za traženje povrata; i
- (c) pozvati ga da dostavi eventualne primjedbe u utvrđenom roku.

Ako korisnik ne dostavi primjedbe ili ako unatoč dostavljenim primjedbama korisnika Komisija odluči provesti postupak povrata sredstava, Komisija može potvrditi povrat slanjem *službene obavijesti* korisniku koja sadržava obavijest o terećenju, navodeći uvjete i rok plaćanja.

Ako se plaćanje ne izvrši do datuma utvrđenog u obavijesti o terećenju, Komisija dugovani iznos naplaćuje:

- (a) prijebom, bez prethodne suglasnosti korisnika, s iznosima koje korisniku eventualno duguje Komisija ili izvršna agencija (iz proračuna Unije ili Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom)) („prijeb”).

U iznimnim okolnostima, kada je to nužno kako bi se zaštitili financijski interesi Unije, Komisija može izvršiti prijeb prije datuma dospjeća.

Protiv prijeba može se pokrenuti postupak pred Općim sudom Europske unije u skladu s člankom 263. UFEU-a;

- (b) naplatom iz financijskog jamstva ako je ono predviđeno u skladu s člankom I.4.2 („naplata iz financijskog jamstva”);
- (c) tako što će korisnike smatrati solidarno odgovornima do najvećeg iznosa doprinosa EU-a koji je za svakog korisnika naveden u predviđenom proračunu (Prilog II. kako je zadnje izmijenjen);

(d) pokretanjem sudskog postupka predviđenog u članku II.18.2. ili Posebnim uvjetima odnosno donošenjem izvršive odluke predviđene u članku II.18.3.

II.26.4 Zatezne kamate

Ako se plaćanje ne izvrši do datuma navedenog u obavijesti o terećenju, iznos za povrat uvećava se za zatezne kamate po stopi utvrđenoj u članku I.4.14. koje se obračunavaju od dana nakon dana dospijeca plaćanja navedenog u obavijesti o terećenju do uključivo dana kada Komisija primi uplatu cijelog iznosa.

Djelomična plaćanja najprije se koriste za podmirenje naknada i zateznih kamata, a potom za podmirenje glavnice.

II.26.5 Bankovne naknade

Bankovne naknade nastale u vezi s postupkom povrata sredstava plaća korisnik, osim ako se primjenjuje Direktiva 2007/64/EZ⁵.

ČLANAK II.27. – PROVJERE, REVIZIJE I OCJENE

II.27.1 Tehničke i financijske provjere, revizije, privremene i konačne ocjene

Komisija može tijekom ili nakon provedbe *djelovanja* provesti tehničke i financijske provjere i revizije kako bi utvrdila provode li korisnici *djelovanje* pravilno te poštuju li svoje obveze iz Sporazuma. Može provjeriti i zakonom propisane evidencije korisnika radi periodične ocjene jednokratnih, jediničnih ili paušalnih iznosa.

S informacijama i dokumentima dostavljenima u okviru provjera i revizija treba postupati kao s povjerljivima.

Osim toga, Komisija može provesti privremeno ili završno ocjenjivanje učinka *djelovanja* u odnosu na cilj predmetnog programa Unije.

Provjere, revizije ili ocjene može izravno provoditi osoblje Komisije ili vanjsko tijelo ovlašteno za provođenje tih postupaka u ime Komisije.

Komisija može pokrenuti takve provjere, revizije ili ocjene tijekom provedbe Sporazuma i u razdoblju od pet godina od datuma plaćanja preostalog iznosa. Ako *najveći iznos bespovratnih sredstava* ne prelazi 60 000 EUR, to se razdoblje ograničava na tri godine.

Smatra se da je postupak provjere, revizije ili ocjene pokrenut na dan primitka obavijesti Komisije o pokretanju takvog postupka.

Ako se provodi revizija nad povezanim subjektom, povezanog subjekta o tome mora obavijestiti predmetni korisnik.

⁵ Direktiva 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ.

II.27.2. Obveza čuvanja dokumenata

Sve izvorne dokumente, a posebno računovodstvenu i poreznu evidenciju, korisnici moraju čuvati na odgovarajućem nosaču podataka tijekom pet godina od trenutka plaćanja preostalog iznosa, a isto vrijedi i za digitalizirane izvornike koji se moraju čuvati u skladu s uvjetima propisanim nacionalnim pravom ako su njime odobreni.

Ako najveći iznos bespovratnih sredstava ne prelazi 60 000 EUR, razdoblje tijekom kojeg se moraju čuvati dokumenti ograničava se na tri godine.

Razdoblja propisana u prvom i drugom podstavku produljuju se u slučaju revizija, žalbenih postupaka, parničnih postupaka ili postupaka naplate potraživanja, uključujući u slučajevima navedenima u članku II.27.7. U tim slučajevima korisnici moraju čuvati dokumente dok revizije, žalbeni postupci, parnični postupci ili postupci naplate potraživanja ne završe.

II.27.3. Obveza pružanja informacija

Ako se provjera, revizija ili ocjena pokrene prije plaćanja preostalog iznosa, koordinator mora dostaviti sve informacije koje zatraži Komisija ili vanjsko tijelo koje je ovlastila Komisija, uključujući informacije u elektroničkom obliku. Prema potrebi Komisija može zatražiti da te informacije izravno dostavi korisnik.

Ako se provjera ili revizija pokrenu nakon plaćanja preostalog iznosa, informacije iz prethodnog podstavka mora dostaviti korisnik nad kojim se provodi taj postupak.

Ako taj korisnik ne ispuni obveze utvrđene u prvom i drugom podstavku, Komisija može smatrati:

- (a) neprihvatljivima sve troškove koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik;
- (b) neopravdanima sve jedinične, jednokratne ili paušalne doprinose koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik.

II.27.4 Posjeti na licu mjesta

Tijekom posjeta na licu mjesta korisnici moraju osoblju Komisije i vanjskom osoblju koje je ovlastila Komisija omogućiti pristup lokacijama i prostorima u kojima se provodi ili se provodilo *djelovanje*, te pristup svim neophodnim informacijama, uključujući i informacije u elektroničkom obliku.

Nadalje moraju osigurati da informacije budu dostupne u trenutku posjeta na licu mjesta te ih predati u odgovarajućem obliku.

Ako korisnik odbije omogućiti pristup lokacijama, prostorima i informacijama tražen u skladu s prvim i drugim podstavkom, Komisija može smatrati:

- (a) neprihvatljivima sve troškove koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik;
- (b) neopravdanima sve jedinične, jednokratne ili paušalne doprinose koji nisu dovoljno potkrijepljeni informacijama koje je dostavio korisnik.

II.27.5 Kontradiktorni revizijski postupak

Na temelju nalaza revizije treba sastaviti privremeno izvješće („nacrt revizijskog izvješća”). Komisija ili njezin ovlaštenu zastupnik izvješće moraju poslati korisniku nad kojim se provodi revizija, koji na izvješće može dostaviti primjedbe u roku od 30 kalendarskih dana od njegova primitka. Završno izvješće („završno revizijsko izvješće”) mora se dostaviti korisniku u roku od 60 kalendarskih dana od isteka roka za dostavu primjedaba.

II.27.6 Učinci nalaza revizije

Na temelju konačnih nalaza revizije Komisija može poduzeti mjere koje smatra potrebnima te među ostalim može zatražiti da joj se u trenutku plaćanja preostalog iznosa ili nakon plaćanja preostalog iznosa vrati cjelokupni ili dio iznosa koje je platila, u skladu s člankom II.26.

Ako konačni nalazi revizije budu dostupni tek nakon plaćanja preostalog iznosa, iznos za povrat odgovara razlici revidiranog konačnog iznosa bespovratnih sredstava, utvrđenog u skladu s člankom II.25., i ukupnog iznosa plaćenog korisnicima na temelju Sporazuma za provedbu *djelovanja*.

II.27.7. Ispravak sistemskih ili opetovanih pogreški, nepravilnosti, prijevera ili povreda obveza

II.27.7.1 Komisija može proširiti nalaze iz drugih bespovratnih sredstava na ova bespovratna sredstva:

- (a) ako se utvrdi da je korisnik počinio sistemske ili opetovane pogreške, ili *nepravilnosti, prijevera* ili povrede obveza u okviru drugih bespovratnih sredstava EU-a ili Euratoma koja su dodijeljena pod sličnim uvjetima, i te pogreške, *nepravilnosti, prijevera* ili povrede obveza imaju bitan učinak na ova bespovratna sredstva; i
- (b) ako se predmetnom korisniku u razdoblju navedenom u članku II.27.1. putem *službene obavijesti* dostave konačni nalazi revizije zajedno s popisom bespovratnih sredstava na koja nalazi utječu.

Proširenje nalaza može dovesti do:

- (a) odbijanja troškova kao neprihvatljivih;
- (b) smanjenja bespovratnih sredstava u skladu s člankom II.25.4.;
- (c) traženja povrata neopravdano plaćenih iznosa u skladu s člankom II.26.;
- (d) suspenzije plaćanja u skladu s člankom II.24.1.;
- (e) suspenzije provedbe *djelovanja* u skladu s člankom II.16.2.;
- (f) otkaza u skladu s člankom II.17.3.

II.27.7.2. Komisija putem *službene obavijesti* mora obavijestiti korisnika o sistemskim ili opetovanim pogreškama i svojoj namjeri da proširi nalaze revizije te mu dostaviti popis bespovratnih sredstava na koja nalazi utječu.

- (a) Ako se nalazi odnose na prihvatljivost troškova, postupak je sljedeći:

Korak 1. – *službena obavijest* mora sadržavati:

- i. poziv na dostavu primjedaba na popis bespovratnih sredstava na koja utječu nalazi;

- ii. zahtjev za dostavu revidiranih financijskih izvještaja za sva bespovratna sredstva na koja utječu nalazi;
- iii. ako je moguće, stopu ispravka za ekstrapolaciju koju je Komisija utvrdila za izračun iznosa koji se odbijaju na temelju sistemskih ili opetovanih pogrešaka, ili *nepravilnosti, prijevera* ili povreda obveza ako korisnik:

– smatra da nije moguće ili izvedivo dostaviti revidirane financijske izvještaje, ili

– ne želi dostavi revidirane financijske izvještaje.

Korak 2. – korisnik u roku od 60 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti* može dostaviti primjedbe i revidirane financijske izvještaje ili predložiti valjano obrazloženu alternativnu metodu ispravka. Komisija može produljiti taj rok u opravdanim slučajevima.

Korak 3. – ako korisnik dostavi revidirane financijske izvještaje u kojima su nalazi uzeti u obzir, Komisija će iznos za ispravak utvrditi na temelju tih revidiranih izvještaja.

Ako korisnik predloži alternativnu metodu ispravka i Komisija je prihvati, Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem prihvaćanju alternativne metode;
- ii. revidiranim prihvatljivim troškovima utvrđenima primjenom te metode.

U protivnom Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem neprihvaćanju primjedaba ili predložene alternativne metode;
- ii. o revidiranim prihvatljivim troškovima utvrđenima primjenom metode ekstrapolacije o kojoj je prvobitno obavijestila korisnika.

Ako se sistemske ili opetovane pogreške, ili *nepravilnosti, prijevere* ili povrede obveza otkriju nakon plaćanja preostalog iznosa, iznos za povrat odgovara razlici:

- i. revidiranog konačnog iznosa bespovratnih sredstava, utvrđenog u skladu s člankom II.25. na temelju revidiranih prihvatljivih troškova koje je korisnik prijavio, a Komisija odobrila ili na temelju revidiranih prihvatljivih troškova nakon ekstrapolacije; i
- ii. ukupnog iznosa plaćenog korisnicima na temelju Sporazuma za provedbu *djelovanja*;

(b) ako se nalazi odnose na nepravilnu provedbu ili povredu neke druge obveze, postupak je sljedeći:

Korak 1. – *službena obavijest* mora sadržavati:

- i. poziv korisniku da dostavi primjedbe na popis bespovratnih sredstava na koje utječu nalazi; i
- ii. paušalnu stopu ispravka koju Komisija namjerava primijeniti na *najveći iznos bespovratnih sredstava* ili njihov dio, u skladu s načelom proporcionalnosti.

Korak 2. – korisnik u roku od 60 kalendarskih dana od primitka *službene obavijesti* može dostaviti primjedbe ili predložiti valjano obrazloženu alternativnu paušalnu stopu.

Korak 3. – ako prihvati alternativnu paušalnu stopu koju je predložio korisnik, Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem prihvaćanju alternativne paušalne stope;
- ii. ispravljenom iznosu bespovratnih sredstava utvrđenom primjenom te paušalne stope.

U protivnom Komisija mora obavijestiti korisnika putem *službene obavijesti* o:

- i. svojem neprihvatanju primjedaba ili predložene alternativne paušalne stope;
- ii. ispravljenom iznosu bespovratnih sredstava utvrđenom primjenom paušalne stope o kojoj je prvobitno obavijestila korisnika.

Ako se sistemske ili opetovane pogreške, ili *nepravilnosti, prijevare* ili povrede obveza otkriju nakon plaćanja preostalog iznosa, iznos za povrat odgovara razlici:

- i. revidiranog konačnog iznosa bespovratnih sredstava nakon ispravka uz primjenu paušalne stope; i
- ii. ukupnog iznosa plaćenog korisnicima na temelju Sporazuma za provedbu *djelovanja*.

II.27.8. Provjere i inspekcije koje provodi OLAF

Za potrebe provjera i istraga, Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ima ista prava kao i Komisija, osobito pravo pristupa.

Na temelju Uredbe Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96⁶ i Uredbe (EU, Euratom) br. 883/2013⁷ OLAF može provoditi provjere i inspekcije na terenu u skladu s postupcima utvrđenima zakonodavstvom Unije za zaštitu financijskih interesa Unije od *prijevara* i ostalih *nepravilnosti*.

Prema potrebi Komisija na temelju nalaza OLAF-a može zatražiti povrat sredstava od korisnikâ.

Osim toga, nalazi OLAF-ove istrage mogu biti osnova za pokretanje kaznenog progona u skladu s nacionalnim pravom.

II.27.9. Provjere i revizije koje provodi Europski revizorski sud

Za potrebe provjera i revizija Europski revizorski sud ima ista prava kao i Komisija, osobito pravo pristupa.

⁶ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti.

⁷ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF).